

Finansutskottets betänkande 2021/22:FiU27

Den offentliga sektorns tillgängliggörande av data

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen ställer sig bakom regeringens förslag att det införs en ny lag om den offentliga sektorns tillgängliggörande av data. Lagen genomför Europaparlamentets och rådets om öppna data och vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn. Den nya lagen ska gälla när en myndighet, ett organ som jämställs med en myndighet eller ett offentligt företag tillgängliggör data för vidareutnyttjande. Det införs bl.a. krav på i vilka format som olika slag av data ska göras tillgängliga. Vidare regleras vad som ska gälla i fråga om tilldelning av exklusiv rätt att vidareutnyttja data samt uttag av avgifter och utformning av villkor för när data görs tillgängliga.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 augusti 2022.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandet.

I betänkandet finns en reservation (M).

Behandlade förslag

Proposition 2021/22:225 Den offentliga sektorns tillgängliggörande av data.

Ett yrkande i en följdmotion.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Utskottets överväganden.....	5
Den offentliga sektorns tillgängliggörande av data	5
Ett undantag för försvars- och säkerhetsmyndigheter	10
Reservation	11
Ett undantag för försvars- och säkerhetsmyndigheter, punkt 2 (M)	11
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	12
Propositionen	12
Följdmotionen	12
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	13

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Den offentliga sektorns tillgängliggörande av data

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om den offentliga sektorns tillgängliggörande av data,
2. lag om ändring i lagen (2013:315) om intelligenta transportsystem vid vägtransporter,
3. lag om ändring i konsumentköplagen (2022:000).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2021/22:225 punkterna 1–3.

2. Ett undantag för försvars- och säkerhetsmyndigheter

Riksdagen avslår motion

2021/22:4682 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M).

Reservation (M)

Stockholm den 19 maj 2022

På finansutskottets vägnar

Åsa Westlund

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Åsa Westlund (S), Elisabeth Svantesson (M), Gunilla Carlsson (S), Edward Riedl (M), Oscar Sjöstedt (SD), Adnan Dibrani (S), Martin Ådahl (C), Ali Esbati (V), Jan Ericson (M), Dennis Dioukarev (SD), Jakob Forssmed (KD), Björn Wiechel (S), Mats Persson (L), Charlotte Quensel (SD), Janine Alm Ericson (MP), Boriana Åberg (M) och Mubarik Mohamed Abdirahman (S).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet proposition 2021/22:225 Den offentliga sektorns tillgängliggörande av data. I propositionen finns en redogörelse för ärendets beredning fram till regeringens beslut om propositionen.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut återges i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2.

En motion har väckts med anledning av propositionen. Förslagen i motionen finns i bilaga 1.

Utskottets överväganden

Den offentliga sektorns tillgängliggörande av data

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till en ny lag om den offentliga sektorns tillgängliggörande av data och ändringar i lagen om intelligenta transportsystem vid vägtransporter samt konsumentköplagen.

Propositionen

En ny lag om den offentliga sektorns tillgängliggörande av data

Öppna data-direktivet innehåller ett antal väsentliga förändringar jämfört med PSI-direktivet. Det införs helt nya bestämmelser om forskningsdata, dynamiska data och värdefulla datamängder, och tillämpningsområdet utvidgas till att bl.a. omfatta vissa offentliga företag. Det utvidgade tillämpningsområdet medför behov av en ny lagteknisk lösning, och den svenska lagstiftningen behöver anpassas och moderniseras så att den bättre överensstämmer med direktivets reglering och så att den ger myndigheter och offentliga företag adekvat stöd i deras arbete med att tillgängliggöra information för vidareutnyttjande. En ny lag med en ny struktur och nya lagtekniska lösningar utgör enligt regeringen också ett tillfälle att ta ytterligare steg mot att tydliggöra hur bestämmelser om tillgängliggörande av information för vidareutnyttjande förhåller sig till rättssystemet i övrigt och vilken räckvidd lagen har. Den nya lagen bör enligt regeringen benämnas lagen om den offentliga sektorns tillgängliggörande av data.

Lagen ska främja den offentliga sektorns tillgängliggörande av data för vidareutnyttjande

Lagen ska syfta till att främja den offentliga sektorns tillgängliggörande av data för vidareutnyttjande, särskilt i form av öppna data, under förutsättning att krav på informationssäkerhet och skydd av personuppgifter kan upprätthållas och att det inte innebär risker för Sveriges säkerhet.

Lagen ska enligt regeringen inte påverka tillämpningen av bestämmelser i någon annan lag eller förordning som ger någon rätt att få tillgång till data eller som begränsar en sådan rätt. Lagen ska inte heller påverka tillämpningen av bestämmelser i någon annan lag eller förordning om skyddet av personuppgifter.

Om det i någon annan lag eller förordning finns mer långtgående krav i fråga om tillgängliggörande av data, ska de kraven tillämpas.

Lagen ska gälla för myndigheter, organ som jämföras med myndigheter och för vissa offentliga företag

Lagen ska tillämpas av myndigheter. Vid tillämpningen av lagen ska med en myndighet jämföras ett offentligt styrt organ när det gäller data som har samband med en tjänst av allmänt intresse som organet tillhandahåller.

Lagen ska tillämpas av universitet och högskolor endast i fråga om forskningsdata. Detsamma ska gälla för andra myndigheter i den del av deras verksamhet som består i att bedriva eller finansiera forskning eller att göra forskningsdata direkt tillgängliga. I fråga om kulturinstitutioner ska lagen endast tillämpas av bibliotek, museer och arkiv.

Lagen ska inte tillämpas av huvudmän enligt skollagen eller av radio- eller tv-företag vars sändningsverksamhet finansieras med public service-avgift. Lagen ska tillämpas av ett offentligt företag när det gäller data som har samband med en tjänst av allmänt intresse som företaget tillhandahåller och som inte är direkt konkurrensutsatt.

När lagen ska tillämpas

Lagen ska tillämpas när någon som har rätt att få tillgång till data enligt någon annan lag eller förordning begär att dessa data ska tillgängliggöras för vidareutnyttjande. Lagen ska också tillämpas när en myndighet eller ett offentligt företag på eget initiativ tillgängliggör data som omfattas av lagen i syfte att de ska kunna vidareutnyttjas. När data lämnas mellan statliga och kommunala myndigheter ska lagen tillämpas bara om den mottagande myndigheten ska använda dem i en konkurrensutsatt verksamhet som avser tillhandahållande av data. Detsamma ska gälla när ett organ som jämföras med en myndighet eller ett offentligt företag lämnar data till en statlig eller kommunal myndighet. Lagen ska inte tillämpas när en statlig eller kommunal myndighet tillhandahåller data i en konkurrensutsatt verksamhet.

Data som ska undantas från lagen och när data ska tillgängliggöras för vidareutnyttjande

Lagen ska inte gälla för data som någon på grund av sin identitet eller ställning har en särskild rätt att få tillgång till enligt någon annan lag eller förordning.

Lagen ska inte gälla för data som omfattas av en sådan ensamrätt som följer av patentlagen, mönsterskyddslagen, lagen om skydd för kretsmönster för halvledarprodukter, växtförädlarrättslagen, varumärkeslagen eller lagen om företagsnamn. Lagen ska inte heller gälla för data som tredje man innehar rätt till enligt lagen om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk. Lagen ska vidare inte gälla för data som utgörs av datorprogram, logotyper, heraldiska vapen eller insignier. Data ska tillgängliggöras för vidareutnyttjande i den utsträckning som krav på informationssäkerhet och skydd av personuppgifter kan upprätthållas och under förutsättning att det inte innebär risker för Sveriges säkerhet.

Formatkrav vid tillgängliggörande av data för vidareutnyttjande

Regeringen anser att data ska tillgängliggöras för vidareutnyttjande i den utsträckning som krav på informations säkerhet och skydd av personuppgifter kan upprätthållas och under förutsättning att det inte innebär risker för Sveriges säkerhet. Data ska tillgängliggöras i det befintliga formatet eller, om sökanden begär det och det är lämpligt samt praktiskt och tekniskt möjligt, i ett format som är öppet, maskinläsbart, och i förekommande fall, tillgängligt och sökbart tillsammans med tillhörande metadata. Dynamiska data ska tillgängliggöras omedelbart efter det att de har samlats in eller framställts, genom ett lämpligt gränssnitt eller genom bulknedladdning. Om kravet på omedelbarhet inte kan uppfyllas, anser regeringen att dynamiska data ska tillgängliggöras inom en skälig tid eller med de tillfälliga tekniska begränsningar som är nödvändiga. En värdefull datamängd ska tillgängliggöras i ett maskinläsbart format genom lämpliga gränssnitt eller genom bulknedladdning.

En förteckning över tillgängliga data och villkor för vidareutnyttjande samt exklusiv rätt att vidareutnyttja data

Det ska finnas en digitalt publicerad förteckning över data som en myndighet eller ett offentligt företag på eget initiativ har gjort tillgängliga eller sökbara på internet i syfte att de ska kunna vidareutnyttjas. En myndighet eller ett offentligt företag ska informera den som publicerar förteckningen om data som ska framgå av förteckningen.

Vidareutnyttjande av data ska få förenas med villkor endast om det är motiverat av ett allmänintresse. Ett villkor ska vara objektivt, proportionerligt och icke-diskriminerande för jämförbara slag av vidareutnyttjande. Villkor ska inte få begränsa konkurrensen eller i onödan inskränka möjligheterna att vidareutnyttja data.

En myndighet eller ett offentligt företag ska få ge någon en exklusiv rätt att vidareutnyttja data endast om det är nödvändigt för att en tjänst av allmänt intresse ska kunna tillhandahållas. Avtalsvillkoren om den exklusiva rätten ska publiceras digitalt senast två månader innan de träder i kraft. Avtalet ska omprövas vart tredje år.

Bibliotek, museer och arkiv ska få ge någon en exklusiv rätt att vidareutnyttja data för att digitalisera en kulturrensurs. Avtalsvillkoren om den exklusiva rätten ska publiceras digitalt. Om avtalets giltighetstid överstiger tio år, ska det omprövas under det elfte året och därefter vart sjunde år. Biblioteket, museet eller arkivet ska se till att utan kostnad få en kopia av de digitaliserade kulturrensurerna. Kopior ska hållas tillgängliga så att även andra kan vidareutnyttja den när avtalet om exklusiv rätt har löpt ut.

Avtalsvillkor som på något annat sätt än genom en exklusiv rätt begränsar möjligheten för andra än avtalsparterna att vidareutnyttja data ska publiceras digitalt senast två månader innan de träder i kraft. Avtalet ska omprövas vart tredje år.

En myndighet ska se till att en exklusiv rätt, som inte avser tillhandahållande av en tjänst av allmänt intresse eller digitalisering av en kulturrekurs, som myndigheten har upplåtit före den 18 juli 2013, upphör att gälla senast den 18 juli 2043. Ett offentligt företag ska se till att en exklusiv rätt som inte avser tillhandahållande av en tjänst av allmänt intresse som företaget har upplåtit före den 17 juli 2019 upphör att gälla senast den 17 juli 2049.

Lagen ska innehålla ett tak för avgiftsuttag

En myndighet eller ett offentligt företag som har rätt att ta ut en avgift för att tillgängliggöra data för vidareutnyttjande ska inte få beräkna avgiften till ett högre belopp än vad som följer av lagen. Forskningsdata ska tillgängliggöras avgiftsfritt.

Vilka kostnader en avgift ska få täcka

En avgift för att tillgängliggöra data för vidareutnyttjande ska inte få sättas till ett högre belopp än vad som behövs för att täcka kostnaderna för att reproducera, tillgängliggöra och sprida data och för att avidentifiera personuppgifter. Ett offentligt företag och ett organ som jämföras med en myndighet och som inte omfattas av offentlighets- och sekretesslagen ska även få täcka kostnaderna för att skydda konfidentiell affärsinformation.

Ett offentligt företag samt bibliotek, museer och arkiv ska också få täcka kostnaderna för att samla in, framställa och lagra data samt en rimlig avkastning på investeringar. Detsamma ska gälla för en myndighet som är skyldig att ta ut en avgift för att täcka en väsentlig del av kostnaderna för en verksamhet.

Det ska finnas en digitalt publicerad förteckning över de myndigheter som är skyldiga att ta ut en avgift för att täcka en väsentlig del av kostnaderna för en verksamhet.

Avgifter för värdefulla datamängder

En värdefull datamängd ska som huvudregel tillgängliggöras avgiftsfritt. Bibliotek, museer och arkiv ska få beräkna en avgift som motsvarar full kostnadstäckning för att tillgängliggöra en värdefull datamängd. Detsamma ska gälla för offentliga företag, om det är särskilt föreskrivet i en genomförandeakt som har meddelats med stöd av öppna datadirektivet.

En myndighet som är skyldig att ta ut en avgift för att täcka en väsentlig del av kostnaderna för en verksamhet ska kunna få ett tidsbegränsat undantag från kravet på att tillgängliggöra värdefulla datamängder avgiftsfritt. Beslut om undantag ska fattas av regeringen eller av en kommun eller region

Information om avgifter och villkor

En myndighet eller ett offentligt företag ska informera om avgifter och andra villkor för tillgängliggörande av data.

För en myndighet som tillgängliggör data för vidareutnyttjande till sin egen konkurrensutsatta verksamhet ska samma avgifter och villkor gälla som för andra vidareutnyttjare.

Ärendehandläggning hos en myndighet

Ett ärende om tillgängliggörande av data för vidareutnyttjande ska avgöras inom fyra veckor. Tidsfristen ska få förlängas med ytterligare fyra veckor, om en begäran är omfattande eller komplicerad. Sökanden ska underrättas om en förlängning och motiven till denna. En myndighet ska på sökandens begäran lämna ett skriftligt och motiverat beslut. Ett organ som jämföras med en myndighet ska tillämpa vissa bestämmelser i förvaltningslagen vid handläggningen av en begäran om tillgängliggörande av data för vidareutnyttjande.

Överklagande av beslut

Beslut av en annan myndighet än Regeringskansliet att avslå en begäran om tillgängliggörande av data för vidareutnyttjande ska överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Beslut av en förvaltningsrätt i ett ärende som har inletts där, liksom beslut av en tingsrätt eller hovrätt, ska överklagas till kammarrätten. Beslut av en kammarrätt i ett ärende som har inletts där ska överklagas till Högsta förvaltningsdomstolen. Beslut av regeringen, Högsta domstolen, Högsta förvaltningsdomstolen och Riksdagens ombudsmän ska inte få överklagas. Prövningstillstånd ska krävas vid överklagande till kammarrätten. Detta ska inte gälla om ärendet har inletts hos en förvaltningsrätt, tingsrätt eller hovrätt. Ett organ som jämföras med en myndighet ska vara den enskildes motpart vid domstolens prövning av ett beslut som organet har fattat.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Lagen om den offentliga sektorns tillgängliggörande av data och ändringarna i annan lagstiftning ska träda i kraft den 1 augusti 2022.

Lagen om vidareutnyttjande av handlingar från den offentliga förvaltningen ska upphävas. Den upphävda lagen ska fortfarande gälla för en begäran om vidareutnyttjande av handlingar som har kommit in före den 1 augusti 2022.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att riksdagen av de skäl som anförs i propositionen bör anta regeringens lagförslag.

Ett undantag för försvars- och säkerhetsmyndigheter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkandet om att se över förutsättningarna för att undanta relevanta försvars- och säkerhetsmyndigheter från den föreslagna lagens tillämpningsområde.

Jämför reservationen (M).

Motionen

I följdmotion 2021/22:4682 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M) yrkar motionärerna att regeringen ska se över förutsättningarna för att undanta relevanta försvars- och säkerhetsmyndigheter från den föreslagna lagens tillämpningsområde. Den föreslagna regleringen kan enligt motionärerna bidra till att skapa osäkerhet och obefogad administration kring informationshanteringen för de myndigheter som ansvarar för Sveriges säkerhet. Problem kan även uppstå i form av att information som av en enskild myndighet inte bedömts som säkerhetskänslig blir det då den kombineras med annan tillgänglig myndighetsinformation. Detta gäller särskilt information från försvars- och säkerhetsmyndigheter.

Utskottets ställningstagande

I likhet med regeringen anser utskottet att data ska tillgängliggöras för vidareutnyttjande i den utsträckning som krav på informationssäkerhet och skydd av personuppgifter kan upprätthållas och under förutsättning att det inte innebär risker för Sveriges säkerhet. Utskottet gör samma bedömning som regeringen att en skyldighet att tillgängliggöra data för vidareutnyttjande inte bör vara undantagslös även om den endast omfattar data där stöd för tillgång finns i en annan författning eller data som görs tillgängliga på eget initiativ. Innan en myndighet eller ett offentligt företag tillgängliggör en datamängd i enlighet med den nya lagen bör som regeringen anger vissa säkerhets- och integritetsintressen beaktas. Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motionsyrkandet.

Reservation

Ett undantag för försvars- och säkerhetsmyndigheter, punkt 2 (M)

av Elisabeth Svantesson (M), Edward Riedl (M), Jan Ericson (M) och Boriana Åberg (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:4682 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M).

Ställningstagande

Ett antal remissinstanser lyfter farhågor kring ökade risker vad avser myndigheternas informationssäkerhet med den nya lagens införande, särskilt sett till lagens tillämpningsområde och bredden av myndigheter som kommer omfattas. Det finns vidare enligt vår mening en påtaglig osäkerhet kring vad lagens införande kan innebära i form av ökad administration och tröghet i arbetsprocesser och rutiner inom det offentliga. Det är uppenbart att lagens införande kan komma att skapa ökade risker för myndigheternas informationssäkerhet. I propositionen saknas dock uttömmande resonemang om dessa risker – särskilt vad avser kritiken från försvars- och säkerhetsmyndigheterna i deras remissvar.

Den föreslagna regleringen kan därför komma att bidra till att skapa osäkerhet och obefogad administration kring informationshanteringen för de myndigheter som ansvarar för Sveriges säkerhet. Problem kan även uppstå i form av att information som av en enskild myndighet inte bedömts som säkerhetskänslig blir det då den kombineras med annan tillgänglig myndighetsinformation. Detta gäller särskilt information från försvars- och säkerhetsmyndigheter. Därför anser Moderaterna att regeringen bör se över förutsättningarna att undanta relevanta försvars- och säkerhetsmyndigheter från den föreslagna lagens tillämpningsområde och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2021/22:225 Den offentliga sektorns tillgängliggörande av data :

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om den offentliga sektorns tillgängliggörande av data.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2013:315) om intelligenta transportsystem vid vägtransporter.
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i konsumentköplagen (2022:000).

Följdmotionen

2021/22:4682 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över förutsättningarna att undanta relevanta försvars- och säkerhetsmyndigheter från den föreslagna lagens tillämpningsområde och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om den offentliga sektorns tillgängliggörande av data

Härigenom föreskrivs¹ följande.

1 kap. Inledande bestämmelser

Lagens syfte och förhållande till andra författningar

1 § Denna lag syftar till att främja den offentliga sektorns tillgängliggörande av data för vidareutnyttjande, särskilt i form av öppna data, under förutsättning att krav på informationssäkerhet och skydd av personuppgifter kan upprätthållas och att det inte innebär risker för Sveriges säkerhet.

2 § Denna lag påverkar inte tillämpningen av bestämmelser i någon annan lag eller förordning som ger någon rätt att få tillgång till data eller som begränsar en sådan rätt.

Lagen påverkar inte heller tillämpningen av bestämmelser i någon annan lag eller förordning om skyddet av personuppgifter.

3 § Om det i någon annan lag eller i en förordning finns mer långtgående krav i fråga om tillgängliggörande av data än i denna lag, ska de kraven tillämpas.

Ord och uttryck i lagen

4 § I lagen avses med

begäran om tillgängliggörande av data för vidareutnyttjande: en begäran om att data ska göras tillgängliga för vidareutnyttjande i enlighet med denna lag,

bulknedladdning: nedladdning av en avgränsad datamängd,

data: information i digitalt format oberoende av medium,

dynamiska data: data som uppdateras ofta eller i realtid för att vara aktuella och relevanta att vidareutnyttja,

forskningsdata: data som till någon del är offentligt finansierade, som samlas in eller framställs inom ramen för vetenskaplig forskningsverksamhet och som görs direkt tillgängliga för vidareutnyttjande genom en dataplattform som är allmänt åtkomlig,

gränssnitt: en regeluppsättning för dynamiskt datautbyte mellan programvaror,

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/1024 av den 20 juni 2019 om öppna data och vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn, i den ursprungliga lydelsen.

maskinläsbart format: ett filformat som är strukturerat på ett sådant sätt att det enkelt kan läsas av ett datorprogram,

offentligt företag: ett företag som en eller flera myndigheter har ett bestämmande inflytande över och som är verksamt

– inom de sektorer som framgår av 2 kap. 1 § och 5–8 §§ lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna,

– som ett kollektivtrafikföretag enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1370/2007 av den 23 oktober 2007 om kollektivtrafik på järnväg och väg och om upphävande av rådets förordning (EEG) nr 1191/69 och (EEG) nr 1107/70,

– som ett lufttrafikföretag som har allmän trafikplikt enligt artikel 16 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1008/2008 av den 24 september 2008 om gemensamma regler för tillhandahållande av lufttrafik i gemenskapen, eller

– som ett rederi inom gemenskapen som uppfyller förpliktelser vid allmän trafik enligt artikel 4 i rådets förordning (EEG) nr 3577/92 av den 7 december 1992 om tillämpning av principen om frihet att tillhandahålla tjänster på sjötransportområdet inom medlemsstaterna (cabotage),

offentligt styrt organ: ett sådant organ som avses i 1 kap. 18 § lagen (2016:1145) om offentlig upphandling eller en sammanslutning av sådana organ,

vidareutnyttjande: bearbetning av data från den offentliga sektorn för valfritt ändamål,

värdefull datamängd: data som förtecknas i en genomförandeakt som har meddelats med stöd av artikel 14.1 i öppna data-direktivet,

öppna data-direktivet: Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/1024 av den 20 juni 2019 om öppna data och vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn.

Vilka som ska tillämpa lagen

5 § Lagen ska tillämpas av

1. myndigheter, och

2. ett offentligt företag när det gäller data som har samband med en tjänst av allmänt intresse som företaget tillhandahåller och som inte är direkt konkurrensutsatt.

Vid tillämpningen av denna lag ska med en myndighet jämföras ett offentligt styrt organ när det gäller data som har samband med en tjänst av allmänt intresse som organet tillhandahåller.

6 § Universitet och högskolor under statligt huvudmannaskap ska tillämpa lagen bara i fråga om forskningsdata. Detsamma gäller för en myndighet som inte är ett universitet eller en högskola i den del av myndighetens verksamhet som består i att bedriva eller finansiera forskning eller att göra forskningsdata direkt tillgängliga.

I fråga om universitets- och högskolebibliotek gäller första stycket endast om biblioteket har i uppgift att bedriva eller finansiera forskning eller att göra forskningsdata direkt tillgängliga.

7 § Lagen ska inte tillämpas av

1. andra kulturinstitutioner än bibliotek, museer och arkiv,

2. huvudmän enligt skollagen (2010:800), eller
3. radio- eller tv-företag vars sändningsverksamhet finansieras med public service-avgift enligt lagen (2018:1893) om finansiering av radio och tv i allmänhetens tjänst.

När lagen ska tillämpas

8 § Lagen ska tillämpas

1. när någon som har rätt att få tillgång till data enligt någon annan lag eller förordning framställer en begäran om tillgängliggörande av data för vidareutnyttjande,

2. när en myndighet eller ett offentligt företag på eget initiativ tillgängliggör data som omfattas av lagen i syfte att de ska kunna vidareutnyttjas, eller

3. när data lämnas till en statlig eller kommunal myndighet som ska använda dem i en konkurrensutsatt verksamhet som avser tillhandahållande av data.

Trots första stycket ska lagen inte tillämpas

1. när data, i andra fall än som avses i första stycket 3, lämnas

a) mellan statliga och kommunala myndigheter,

b) från ett organ som enligt 1 kap. 5 § andra stycket jämställs med en myndighet eller ett offentligt företag till en statlig eller kommunal myndighet, eller

2. när en statlig eller kommunal myndighet tillhandahåller data i en konkurrensutsatt verksamhet.

Undantag för vissa data

9 § Lagen gäller inte för data som någon på grund av sin identitet eller ställning har en särskild rätt att få tillgång till enligt någon annan lag eller förordning.

10 § Lagen gäller inte för data som

1. omfattas av en sådan ensamrätt som följer av patentlagen (1967:837), mönsterskyddslagen (1970:485), lagen (1992:1685) om skydd för kretsmönster för halvledarprodukter, växtförädlarrättslagen (1997:306), varumärkeslagen (2010:1877) eller lagen (2018:1653) om företagsnamn,

2. tredje man innehar rätt till enligt lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk,

3. utgörs av datorprogram, eller

4. utgörs av logotyper, heraldiska vapen eller insignier.

2 kap. Tillgängliggörande av data för vidareutnyttjande

Säkerhet och skydd av personuppgifter

1 § Data ska tillgängliggöras för vidareutnyttjande i enlighet med de krav som uppställs i detta kapitel. Tillgängliggörande ska ske i den utsträckning som krav på informationssäkerhet och skydd av personuppgifter kan upprätthållas och under förutsättning att det inte innebär risker för Sveriges säkerhet.

Formatkrav

2 § Data ska tillgängliggöras i det befintliga formatet eller, om sökanden begär det och det är lämpligt samt praktiskt och tekniskt möjligt, i ett format som är öppet, maskinläsbart, och i förekommande fall, tillgängligt och sökbart, tillsammans med tillhörande metadata.

3 § En värdefull datamängd ska tillgängliggöras i ett maskinläsbart format genom ett lämpligt gränssnitt eller genom bulknedladdning.

4 § När dynamiska data tillgängliggörs ska det ske omedelbart efter det att de har samlats in eller framställts, genom ett lämpligt gränssnitt eller genom bulknedladdning. Om kravet på omedelbarhet innebär en oproportionerlig arbetsinsats, ska dynamiska data göras tillgängliga inom en skälig tid eller med de tillfälliga tekniska begränsningar som är nödvändiga.

Villkor för vidareutnyttjande

5 § En myndighet eller ett offentligt företag får ställa villkor för att tillgängliggöra data för vidareutnyttjande bara om det är motiverat av ett allmänintresse. Ett villkor ska vara objektivt, proportionerligt och icke-diskriminerande för jämförbara slag av vidareutnyttjande. Ett villkor får inte begränsa konkurrensen eller i onödan inskränka möjligheterna att vidareutnyttja data.

Förteckning över data som är tillgängliga eller sökbara

6 § Den statliga myndighet som regeringen bestämmer ska digitalt publicera en förteckning över data som en myndighet eller ett offentligt företag på eget initiativ har gjort tillgängliga eller sökbara på internet i syfte att de ska kunna vidareutnyttjas.

En myndighet eller ett offentligt företag ska informera den myndighet som publicerar förteckningen om sådana data som avses i första stycket.

3 kap. Exklusiv rätt att vidareutnyttja data

För vilka ändamål en exklusiv rätt får ges

1 § En myndighet eller ett offentligt företag får ge någon en exklusiv rätt att vidareutnyttja data bara om det är nödvändigt för att en tjänst av allmänt intresse ska kunna tillhandahållas.

De avtalsvillkor som avser den exklusiva rätten ska publiceras digitalt senast två månader innan de träder i kraft. Avtalet ska omprövas vart tredje år.

2 § Bestämmelserna i 1 § gäller inte när bibliotek, museer eller arkiv ger någon en exklusiv rätt att vidareutnyttja data för att digitalisera en kulturresurs.

De avtalsvillkor som avser den exklusiva rätten ska publiceras digitalt. Om avtalets giltighetstid överstiger tio år, ska det omprövas under det elfte året och därefter vart sjunde år.

Den som har gett den exklusiva rätten ska se till att utan kostnad få en kopia av de digitaliserade kulturreсурserna. När avtalet om exklusiv rätt har löpt ut ska kopian hållas tillgänglig så att även andra kan vidareutnyttja den.

Andra avtal som begränsar möjligheten till vidareutnyttjande

3 § En myndighet eller ett offentligt företag som har ingått ett avtal som, på något annat sätt än genom att ge avtalsmotparten en exklusiv rätt, begränsar möjligheten för andra än avtalsparterna att vidareutnyttja data, ska publicera avtalsvillkoren digitalt senast två månader innan de träder i kraft. Avtalet ska omprövas vart tredje år.

4 § En myndighet ska se till att en sådan exklusiv rätt att vidareutnyttja data som inte omfattas av 1 eller 2 § och som myndigheten har upplåtit före den 18 juli 2013 upphör att gälla senast den 18 juli 2043.

Ett offentligt företag ska se till att en sådan exklusiv rätt att vidareutnyttja data som inte omfattas av 1 § och som företaget har upplåtit före den 17 juli 2019 upphör att gälla senast den 17 juli 2049.

4 kap. Avgifter

Rätten att ta ut en avgift

1 § En myndighet eller ett offentligt företag som har rätt att ta ut en avgift för att tillgängliggöra data för vidareutnyttjande får inte beräkna den till ett högre belopp än vad som följer av 2–6 §§.

Avgiftsuttag vid tillgängliggörande av data

2 § En avgift får inte sättas till ett högre belopp än vad som behövs för att täcka kostnaderna för att reproducera, tillgängliggöra och sprida data och för att avidentifiera personuppgifter. Ett offentligt företag eller ett organ som enligt 1 kap. 5 § andra stycket jämställs med en myndighet och som inte omfattas av offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) får även täcka kostnaderna för att skydda konfidentiell affärsinformation.

En avgift som tas ut av ett offentligt företag, ett bibliotek, ett museum eller ett arkiv får, utöver det som anges i första stycket, täcka kostnaderna för att samla in, framställa och lagra data samt en rimlig avkastning på investeringar. Detsamma gäller för en myndighet som är skyldig att ta ut en avgift för att täcka en väsentlig del av kostnaderna för en verksamhet.

3 § Forskningsdata ska tillgängliggöras avgiftsfritt.

4 § En värdefull datamängd som tillgängliggörs i enlighet med 2 kap. 3 § ska vara avgiftsfri, om inte något annat följer av 5 eller 6 §.

5 § Trots 4 § får ett bibliotek, museum eller arkiv täcka sina kostnader för att tillgängliggöra en värdefull datamängd genom en avgift enligt 2 § andra stycket. Detsamma gäller för ett offentligt företag, om det är särskilt föreskrivet i en genomförandeakt som har meddelats med stöd av artikel 14.1 i öppna data-direktivet.

6 § Trots 4 § får regeringen besluta att en statlig myndighet får täcka sina kostnader för att tillgängliggöra en värdefull datamängd genom en avgift enligt 2 § andra stycket, om

1. myndigheten är skyldig att ta ut en avgift för att täcka en väsentlig del av kostnaderna för en verksamhet, och

2. det medför betydande ekonomiska konsekvenser för myndigheten att tillgängliggöra datamängden avgiftsfritt.

En kommun eller region får besluta om undantag enligt första stycket i fråga om kommunala myndigheter.

Beslut enligt denna paragraf får gälla i högst två år från den dag då en genomförandeakt som har meddelats med stöd av artikel 14.1 i öppna data-direktivet träder i kraft.

Information om avgifter och villkor

7 § En myndighet eller ett offentligt företag ska kunna ange grunderna för hur avgifter beräknas eller hur en avgift har beräknats i ett enskilt fall.

Om en avgift är fastställd i förväg, ska myndigheten eller det offentliga företaget digitalt publicera information om

1. avgiftsbeloppet,
2. grunderna för hur avgiften har beräknats, och
3. andra villkor för vidareutnyttjandet.

Avgifter och villkor i en myndighets konkurrensutsatta verksamhet

8 § Om en myndighet vidareutnyttjar data i sin egen konkurrensutsatta verksamhet, och dessa data har tillhandahållits av en annan del av myndigheten, ska samma avgifter och villkor för vidareutnyttjandet gälla som för andra som vidareutnyttjar samma data.

Förteckning över myndigheter som är skyldiga att ta ut avgifter

9 § Den statliga myndighet som regeringen bestämmer ska digitalt publicera en förteckning över de myndigheter som är skyldiga att ta ut en avgift vid tillgängliggörande av data för att täcka en väsentlig del av kostnaderna för en verksamhet.

Varje kommun och region ska informera den myndighet som regeringen bestämmer enligt första stycket om de kommunala myndigheter inom kommunen eller regionen som är skyldiga att ta ut en avgift vid tillgängliggörande av data för att täcka en väsentlig del av kostnaderna för en verksamhet.

5 kap. Handläggning av en begäran om tillgängliggörande av data för vidareutnyttjande

Handläggningen hos en myndighet

1 § En myndighet ska inom fyra veckor avgöra ett ärende till följd av en begäran om tillgängliggörande av data för vidareutnyttjande.

Tidsfristen får förlängas med ytterligare fyra veckor, om en begäran är omfattande eller komplicerad. Myndigheten ska underrätta sökanden om

förlängningen och redovisa skälen för den senast tre veckor från den dag då begäran kom in.

2 § En myndighet ska lämna ett skriftligt och motiverat beslut om sökanden begär det.

3 § När en begäran om tillgängliggörande av data för vidareutnyttjande handläggs av ett organ som enligt 1 kap. 5 § andra stycket jämföras med en myndighet, ska organet tillämpa följande bestämmelser i förvaltningslagen (2017:900):

- 5 § om legalitet, objektivitet och proportionalitet,
- 7 § första stycket om tillgänglighet,
- 16–18 §§ om jäv,
- 23 § om utredningsansvaret,
- 27 § om dokumentation av uppgifter,
- 31 § om dokumentation av beslut,
- 33 § om underrättelse om innehållet i beslut och hur ett överklagande går till, och
- 42–46 §§ om överklagande.

Överklagande

4 § Beslut av en annan myndighet än Regeringskansliet får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Beslut av en förvaltningsrätt i ett ärende som har inletts där, liksom beslut av en tingsrätt eller hovrätt, får överklagas till kammarrätten. Beslut av en kammarrätt i ett ärende som har inletts där får överklagas till Högsta förvaltningsdomstolen. Beslut av regeringen, Högsta domstolen, Högsta förvaltningsdomstolen och Riksdagens ombudsmän får inte överklagas.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten. Detta gäller dock inte om ärendet har inletts hos en förvaltningsrätt, tingsrätt eller hovrätt.

5 § När ett beslut av ett organ som enligt 1 kap. 5 § andra stycket jämföras med en myndighet överklagas, är organet den enskildes motpart i domstolen.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2022.
 2. Genom lagen upphävs lagen (2010:566) om vidareutnyttjande av handlingar från den offentliga förvaltningen.
 3. Den upphävda lagen gäller dock fortfarande för ärenden som har inletts före den 1 augusti 2022.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (2013:315) om intelligenta transportsystem vid vägtransporter

Härigenom föreskrivs att 8 § lagen (2013:315) om intelligenta transportsystem vid vägtransporter ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2021/22:136 Föreslagen lydelse

8 §¹

Bestämmelser om behandling av personuppgifter finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning och vägtrafikdatalagen (2019:369).

I lagen (2022:000) om elektronisk kommunikation finns bestämmelser om behandling av personuppgifter och integritetsskydd.

I lagen (2010:566) om vidareutnyttjande av handlingar från den offentliga förvaltningen finns bestämmelser om vidareutnyttjande av handlingar hos statliga och kommunala myndigheter. *I lagen (2022:000) om den offentliga sektorns tillgängliggörande av data finns bestämmelser om myndigheters och offentliga företags tillgängliggörande av data för vidareutnyttjande.*

I produktansvarslagen (1992:18) finns bestämmelser om skadeståndsansvar för produkter med säkerhetsbrister.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2022.

¹ Senaste lydelse 2019:377.

3 Förslag till lag om ändring i konsumentköplagen (2022:000)

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 8 § konsumentköplagen (2022:000) ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt bet. 2021/22:CU3 Föreslagen lydelse

1 kap. 8 §

Lagen gäller inte

1. avtal som avser elektroniska kommunikationstjänster med undantag för nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster,

2. avtal som avser vadhållning, kasinospel eller andra typer av spel enligt spellagen (2018:1138),

3. avtal om digitalt innehåll eller digitala tjänster som avser åtgärder för att medicinskt förebygga, utreda och behandla sjukdomar och skador eller tandvård enligt 1 § tandvårdslagen (1985:125), och som tillhandahålls av sådan hälso- och sjukvårdspersonal som avses i artikel 3 f i Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/24/EU av den 9 mars 2011 om tillämpningen av patienträttigheter vid gränsöverskridande hälso- och sjukvård, i den ursprungliga lydelsen,

4. avtal som avser finansiella tjänster,

5. avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll som är en del av ett framförande eller ett evenemang, om det digitala innehållet görs tillgängligt för allmänheten på annat sätt än genom signalöverföring,

6. tillhandahållande av digitalt innehåll i enlighet med *lagen (2010:566) om vidareutnyttjande av handlingar från den offentliga förvaltningen*, eller

6. tillhandahållande av digitalt innehåll i enlighet med *lagen (2022:000) om den offentliga sektorns tillgängliggörande av data*, eller

7. tillhandahållande av fri programvara med öppen källkod, om de personuppgifter som konsumenten har tillhandahållit behandlas av näringsidkaren endast för att förbättra säkerheten, kompatibiliteten eller driftskompatibiliteten hos programvaran.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2022.